

11. Kluwe R. Principles of Learning and Memory / Kluwe R., Lüer G., Rösler F. – Basel : Birkhäuser Verlag, 2003. – 358 p.
12. Psychology / [Bernstein D., Penner L., Clarke-Stewart A., Roy E.]. – [9th ed.]. – Wadsworth, Cengage Learning, 2012. – 944 p.

Юнык И. Д. Перспективные направления развития когнитивных умений будущих филологов.

В статье уточнено содержание когнитивных умений будущих филологов как одного из средств активного получения и использования знаний в условиях современного информационного пространства. Исследуемый феномен трактуется как не врожденная, а приобретенная система осознанных действий, направленных на запоминание и использование информации. Предложены перспективные направления развития когнитивных умений будущих филологов, которые базируются на исходных положениях психолого-педагогической науки относительно создания оптимальной мотивационной силы, активизации процессуальной мотивации, применения влияния на работу памяти, избегания проактивной и ретроактивной интерференции. Отмечена необходимость разработки методики целенаправленного развития когнитивных умений будущих филологов с учетом всех предложенных направлений и ее экспериментальной проверки в изменчивых условиях деятельности. Указано, что углубленного изучения требует мышление как когнитивный процесс, который детерминирует ход усвоения и применения знаний.

Ключевые слова: когнитивные умения, будущие филологи, знания, процессуальная мотивация, оптимальная мотивационная сила, запоминание, проактивная интерференция, ретроактивная интерференция.

Yunyk Ivan. Perspective directions of development of cognitive abilities of the future philologists.

The content of the cognitive abilities of future philologists as a means of active acquirement and usage knowledge in modern information space is specified in the article. The investigational phenomenon is interpreted as not congenital, but acquired system of purposeful actions aimed at memorizing and using information. The perspective directions of development of cognitive abilities of the future philologists are proposed. They are based on the original provisions of the psycho-pedagogical science regarding the creation of an optimal motivational force, activation of procedural motivation, application of influence on the memory, avoidance of proactive and retroactive interference. The need to develop methodologies targeted development of cognitive abilities of the future philologists taking into account all of the proposed directions and its experimental verification in a volatile conditions of activity is noted in the article. The author indicates that thinking as a cognitive process which determines the course of the assimilation and application of knowledge requires in-depth study.

Keywords: cognitive abilities, future philologists, knowledge, procedural motivation, optimal motivational force, memorizing, proactive interference, retroactive interference.

УДК 37.091:37.018.43(086)

Юрженко В. В.

**РОЛЬ ЕЛЕКТРОННИХ НАВЧАЛЬНИХ РЕСУРСІВ
У СИСТЕМАХ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ**

У статті розглядається питання єдиного освітнього простору, що формується і зберігається різними способами, а засоби інформатизації виконують тут важливу функцію та стимулюють його розвиток.

Розглядаються проблеми створення електронних навчальних ресурсів і особливості їх реалізації та використання в системах професійної освіти, що функціонують на різних її рівнях.

Ключові слова: електронні ресурси, етапи інформатизації, комп'ютери, електронний підручник, ігрова діяльність.

Стратегічні завдання, що стоять сьогодні перед українською освітою, зокрема системою професійної, відображені в низці державних програм і концепцій, спрямованих на формування єдиного освітнього інформаційного середовища, а саме: подальша комп'ютеризація організацій професійно-технічної освіти для досягнення світових показників забезпеченості комп'ютерною технікою, підключення до мережі Інтернет системи закладів професійної освіти, розробка та впровадження технологій дистанційного навчання на всіх рівнях освіти в системі закладів професійної освіти, створення освітніх інформаційних ресурсних центрів в регіонах й освітнього порталу з набором електронних ресурсів для системи закладів професійної освіти Міністерства освіти і науки України, забезпечення організацій професійної освіти електронними навчальними виданнями відповідно до освітніх програм, впровадження інформаційної системи моніторингу, аналізу та управління організацією навчання закладів професійної освіти, – всі ці заходи є основними напрямками реалізації вектору інформатизації і покликані прискорити перехід української системи освіти на якісно новий змістовний і технологічний рівень [8].

Відходять у минуле десятиліття стрімкої інформатизації, яка вже сьогодні найсерйознішим чином відбилася на характері праці викладачів, учителів, майстрів виробничого навчання, докорінно змінила внутрішній зміст навчальних закладів системи професійної освіти.

Єдиний освітній простір формується і зберігається різними способами, і засоби інформатизації виконують тут важливу функцію та стимулюють його розвиток. Якщо раніше йшлося про те, що ефірні системи телебачення можуть дати можливість в якомусь віддаленому місті почути лекцію відомого вченого, то що говорити про ті можливості, якими володіють засоби інформатизації нині. Дуже важливим результатом попереднього десятиліття і чотирьох років нинішнього є те, що охоплення Інтернетом навчальних закладів системи професійної освіти України досяг практично 100 %, хоча швидкість її роботи та програмне забезпечення поки що не відповідають вимогам сучасного освітнього простору. Але, практично, навіть у самому віддаленому закладі професійної освіти ті, хто навчається, та педагоги можуть користуватися ресурсами мережі, електронним супроводом навчального процесу.

Потрібно також відзначити розрив між поколіннями. Він існував завжди.

Невелика частина все ще працюючих педагогів пам'ятає, як у 60-ті роки минулого сторіччя, коли в педагогічній роботі почали використовуватися різні технічні засоби – слайди, діафільми, різного роду електромеханічні пристрої – можна було спостерігати, що викладачі, вчителі та майстри виробничого навчання звикають до їх використання повільніше, ніж учні та студенти.

А в зв'язку з тим, що сутність людини не змінюється, то подібне дидактичне та психологічне протиріччя буде зберігатися й у майбутньому. З іншого боку, сьогодні часто можна побачити, як упевнено поводяться з комп'ютерами не дуже молоді, а часом і літні люди.

Крім того, необхідно відзначити, що, незважаючи на потужне проникнення електронних засобів у навчальне середовище і виникнення думок про те, що засоби інформатизації розв'яжуть переважну більшість проблем сучасної освіти, фахівці з найбільш розвинених країн (США, Японії, країн ЄС) у галузі прикладної дидактики підтверджують думку, що заміни вчителя на комп'ютер не відбудеться ніколи.

Описані вище тенденції розвитку електронних ресурсів не претендують на повне

розкриття всього різноманіття процесів у цій галузі. Тим не менш, вони висвітлюють певні складнощі, які існують у їх користувачів при адаптації до електронних ресурсів, а також окреслюють коло проблем, з якими навчальні заклади професійної освіти України або стикаються вже на сьогодні, або ж можуть зіткнутися в недалекому майбутньому.

Сучасні тенденції також говорять про те, що "хвиля технологічних змін" розмиває звичні межі між професіями, науковими дисциплінами, видавцями і постачальниками – посередниками між ними. Останні активно включаються у створення електронних ресурсів і будівництво цифрових бібліотек, освоюючи нові інформаційні та електронні видавничі технології публікацій. У цих умовах ще більшого значення набуває кооперація між самими користувачами та учасниками інформаційної індустрії, обмін інформацією та спільний розвиток електронних колекцій. Західні творці електронних ресурсів, серед них і ЕП (електронні підручники), і системи дистанційного навчання активно беруть участь у розробці стандартів для електронних ресурсів, визначаючи вимоги до відтворення інформації, зокрема дисплеїв інформаційних систем.

Відчуваючи певний соціально-економічний тиск на користь прийняття електронних ресурсів і технологій та визнаючи деякі їхні переваги перед паперовими джерелами, сучасні навчальні заклади змушені адаптуватися до нових умов і шукати шляхи збереження своєї надважливої суспільної ролі в якості навчальних центрів, гарантів вільного одержання освіти та формування нового покоління професіоналів [10, 11].

Мета – розкрити основні тенденції використання електронних навчальних ресурсів в системах професійної освіти найбільш розвинених країн світу.

Вважають, що фундатором особливого, системного використання навчальних матеріалів для освіти є відомий педагог Ян Коменський, який 350 років тому ввів у широку практику ілюстровані підручники і написав свою "Велику дидактику". З того часу ця дидактика отримала обґрунтування і розвиток, зокрема в практиці й теорії освіти дорослих – андрагогіці. У середині ХХ століття послідовники біхевіористського підходу в рамках ідеї "програмованого навчання" створили "навчальні пакети" – комплекти дидактичних матеріалів для індивідуальної роботи учнів, студентів. Ці "навчальні пакети" мають у своїй структурі: навчальні матеріали та посібники, набір інструкцій з організації самостійного навчання, тренувальні завдання, засоби самоперевірки і стандартизованого контролю, додаткові й допоміжні навчальні матеріали. Розробники створили алгоритми послідовної, самостійної роботи учня – постановку мети, роботу з інформацією, особливим чином організованою, виконання завдань, тестування і самотестування.

У зв'язку з широким упровадженням комп'ютерів, стадія впровадження програмованого навчання як засобу навчання та інформаційно-комунікаційних технологій отримала абсолютно новий і складно спрогнозований щабель розвитку.

На даний час існує досить багато освітніх комп'ютерних програм, що, в принципі, мають звільнити педагога від необхідності створення електронного курсу з дисципліни власними силами та підвищити якість навчання.

Процес створення і впровадження сучасних електронних підручників йде в усьому світі. Багато країн вже почали використовувати електронні підручники в освітній практиці. Так, з 2007 р. в Південній Кореї діє програма "Електронний підручник", в рамках якої розроблена й застосовується віртуальна інтерактивна книга "Virtual interactive ubiquitous book" – 3D-підручник з використанням так званої "додаткової реальності" (Augmented Reality), що передбачає поєднання зображень реальних об'єктів і доповнює їх текстовою або іншою інформацією, тобто підвищує можливості засвоєння матеріалу. Результати експериментів показали, що успішність учнів загалом підвищилася на 30%. Найбільш значне поліпшення показали учні з найнижчою успішністю. Наразі уряд Південної Кореї повністю відмовиться від паперових підручників. А це вже сигнал й

іншим – переглянути своє ставлення до електронних підручників.

У лютому 2012 року в США почалася реалізація державної ініціативи “The Digital Textbook Collaborative”, в рамках якої вже в найближчій перспективі передбачається забезпечення кожного американського школяра сучасними електронними (цифровими) підручниками – інтерактивними комплектами навчальних матеріалів і засобів, доступ до яких можна отримувати через переносний комп’ютер, планшетний комп’ютер чи інший сучасний пристрій.

Аналогічні ініціативи, пов’язані з використанням електронних підручників, здійснюються і в країнах Східної Європи, зокрема в Білорусії й у нас, в Україні. Освітні проекти із впровадження електронних книг широко розгортаються також і в тих країнах світу, які розвиваються – наприклад, в Африці, де переважна більшість навчальних закладів знаходиться в сільській місцевості, в яких традиційно відзначається гостра нестача підручників у системі як початкової, середньої шкільної, так і професійної освіти різних рівнів. Пілотні проекти були запущені в 2010 р. у Гані і в 2011 р. у Кенії [4, 5, 6].

У січні 2012 року компанія Apple представила інструментальний засіб для розробників освітнього контенту, що дає змогу конвертувати авторські навчальні матеріали у формат електронного підручника, підтримуючи наступні функції:

- миттєвий пошук потрібної інформації;
- масштабування фотографій та ілюстрацій;
- обертання інтерактивних тривимірних моделей;
- здійснення швидкого переходу до потрібного розділу дотиком до мініатюрних сторінок;
- автоматична зміна орієнтації верстки з вертикальної на горизонтальну;
- наявність спливаючих тлумачень слів;
- можливість робити нотатки на полях, виділяти ділянки тексту кольором;
- можливість створення коротких висновків, що резюмують кожну главу;
- створення опитувальників для закріплення матеріалу, з яким відбулося ознайомлення;
- можливості встановлення зворотного зв’язку з педагогом, тьютором;
- управління освітнім контентом мультисенсорними жестами.

Підручник є центральним компонентом системи засобів навчання. Він, незалежно від форми відображення інформації – паперова вона чи електронна, реалізує такі функції:

- 1) служить засобом навчання, що організовує освітній процес;
- 2) є джерелом навчальної інформації, розкриваючи в доступній формі зміст досліджуваної дисципліни відповідно до освітніх стандартів [1].

Наразі ще збереглися в пам’яті багатьох науковців-педагогів різні етапи інформатизації освітньої сфери, коли спочатку поставляли й оновлювали комп’ютерну базу, після цього намагалися забезпечити навчальні заклади мережевим ресурсом. Однак, миттєво виникає запитання, – а чи в усіх випадках були досягнуті передбачувані результати? Чи не виникнуть подібні проблеми в процесі реалізації програми під загальною назвою “Електронний підручник”?

І якщо робити висновок із впровадження у вже існуючу систему професійної підготовки електронних підручників, то можна відмітити – якщо освітній процес у навчальному закладі з підготовки за професією поставлений на досить хорошому рівні, якщо в його освітньому середовищі працює команда професіоналів, то електронні підручники розширюють, доповнюють і прискорюють процеси засвоєння матеріалу, й ознайомлення з професійними вміннями та навіть деякими навичками.

Останнім часом увага освітян прикута до використання інформаційних та комунікаційних технологій в навчальному процесі.

Досвід розробки та використання інтерактивних мультимедійних електронних підручників пов'язаний з тенденціями розвитку засобів інформаційно-комунікаційних технологій, який розглядає можливість вже в найближчій перспективі в якості основного клієнтського пристрою для роботи учня розглядати різні мобільні електронні пристрої – інтернет-планшети, нетбуки, пристрої для читання електронних книг тощо. Це робить можливим перехід від класичного паперового підручника до сучасного електронного, який містить у своїй структурі інтерактивний мультимедійний освітній контент й інші засоби комунікації в середовищі електронних ресурсів.

Метою реалізації сучасних проектів в області реалізації навчального контенту, якщо конкретизувати, то контенту електронних навчальних ресурсів нового покоління для системи професійної підготовки різних освітніх рівнів на базі сучасних мобільних електронних пристроїв є розробка:

1) типових моделей інтерактивних мультимедійних електронних підручників – описів дидактичних можливостей, складу освітнього контенту, в тому числі його мультимедійних та інтерактивних компонентів, а також сценаріїв взаємодії учня з освітнім середовищем, що враховує вікові психолого-педагогічні особливості учнів, а також специфіку різних предметних областей;

2) прототипів моделей інтерактивних мультимедійних електронних підручників – створених фрагментів моделей інтерактивних мультимедійних електронних підручників, що на підставі змісту одного тематичного блоку демонструють можливості моделей інтерактивних мультимедійних електронних засобів нового покоління в даній предметній області для конкретного рівня професійної освіти – професійних працівників високої кваліфікації.

Інформаційні технології швидко оновлюються – з'являються нові, більш ефективні і складні, засновані на розробках в області штучного інтелекту, віртуальної реальності. Перед сучасним педагогом стоїть широкий вибір електронних навчальних ресурсів. На сьогодні йде активний процес зі створення електронних підручників у гіпертекстовій формі й їх активне поширення, а також спроби впровадження в навчальний процес.

В Україні питаннями розвитку інформаційної сфери в освітньому середовищі займаються В. Ю. Биков [2, 3], А. М. Гуржій (інформатика та інформаційні технології) [7], Ю. О. Жук (логіка апаратних засобів і педагогічних способів підручників на електронних носіях), Н.В.Кононець (принципи семантично правильного веб-документа при створенні електронного підручника: дидактичний аспект), Л. А. Карташова [9] і В. В. Лапінський [3] (проекування електронних засобів навчального призначення) та ін.

Електронний підручник (ЕП) – навчальний електронне видання, що містить системний і повний виклад навчального предмета (дисципліни) відповідно до освітньої програми, підтримуючи основні ланки дидактичного циклу процесу навчання, яке є основним компонентом індивідуалізованого активно-діяльнісного освітнього середовища, офіційно допущене в якості даного виду видання, призначений для відтворення на сучасних електронних пристроях, зокрема мобільних, визначених його розробником відповідних вимог, що пред'являються до пристроїв, які поставляються до навчальних закладів. Допускається зменшення функціональності електронного підручника при його відтворенні на пристроях, що не входять до переліку, рекомендованого розробником електронного підручника, але відповідають іншим вимогам до пристроїв, що поставляються в навчальні заклади. *Паперовий підручник, представлений в електронній формі, не може розглядатися в якості електронного підручника.* Електронний підручник не може бути зведений до паперового варіанту без втрати дидактичних властивостей.

Модель електронного підручника для конкретної предметної області (предмета, дисципліни, курсу) може бути побудована на основі типової моделі шляхом її

конкретизації з урахуванням специфіки предметних областей, приблизної програми і вікових психолого-педагогічних особливостей учнів.

У зв'язку з появою потужних засобів для розробки мультимедійних додатків відбувся перехід від використання мов програмування до досить простих скриптових систем, значно спростився процес налагодження програмних засобів, що, в свою чергу, дало змогу багатьом учасникам їх розроблення самостійно створювати мультимедійні продукти.

Важливою проблемою, яку вирішує поширення інтерактивних мультимедійних електронних підручників, є індивідуалізація освітньої сфери, зокрема професійної підготовки. Ще задовго до повсюдного поширення комп'ютерів була зрозуміла необхідність індивідуалізації освіти – адже в усіх різні інтереси, і працюють всі з різною швидкістю. У самій ідеї індивідуалізації нічого нового немає. Однак способи її практичного здійснення були набагато скромнішими, у порівнянні з тим, що пропонує комп'ютер. Програмне забезпечення створює умови щодо випуску підручників нового покоління, в які вбудовано можливості з управління самостійною діяльністю людини. Все це робить навчання більш індивідуалізованим, ніж це було раніше. Тут є можливість й індивідуального, і групового навчання, і негайного отримання довідок та відновлення забутої інформації для вирішення різних навчальних завдань.

Електронні підручники нового покоління, в які вбудовані способи і засоби управління пізнавальною діяльністю людини (контрольні питання, відповіді на них, іноді вектори, за якими спрямовується учень залежно від відповіді на контрольне запитання), дуже швидко долучають і педагогів та учнів до реального використання засобів інформатизації в навчальному процесі. Адже багато підлітків, володіючи комп'ютером, використовують його як іграшку. Це вид діяльності людини не виключається з навчання, бо, як доведено науковцями (Н. В. Кудикіна), ігрова діяльність іноді може мотивувати до навчання більше, ніж будь-який інший вид мотивації, однак, з іншого боку це підтверджує факт, що дидактичні можливості комп'ютера набагато ширші.

У контексті процесу навчання в системі професійного навчання України, як показує міжнародний досвід, акцент необхідно робити на навчальних програмах, електронних підручниках. Однак й інше – використання різного роду довідників, вміння працювати з пошуковими системами – теж необхідні речі. Це створює для тих, хто навчається, такі можливості, яких не дають навіть енциклопедичні публікації.

Сьогодні електронних продуктів для тих, хто навчається, виготовляється достатньо багато та з різною метою; їх видавці мають різний рівень підготовки та матеріальну базу. Вбачається надія на діалектичні процеси, а саме – перехід кількісних змін у якісні. Нинішній етап розвитку інформаційно-комунікаційної сфери характеризується появою все більш нових носіїв інформації. Наразі з'явилися ай-пади, які, на відміну від звичайних електронних книг, відтворюють інформаційний ресурс у кольорі. Вони повністю забезпечують можливості комп'ютера, оскільки там є й прості текстові редактори. Електронні підручники, покладені на ай-пад, – є найкращим відтворенням засобу електронного підручника. Великий плюс такого пристрою вагою в 300 г – заміна величезних сумок або портфелів і ще маси книг у шкільній бібліотеці. До того ж потужний маленький комп'ютер дає учневі буквально все: він може виконувати творчі роботи з текстом, малюнками, відеоматеріалами, сам їх створювати, мати десятки улюблених фільмів, багато тисяч книг і навчальних матеріалів, величезну кількість музики – і це все майже нічого не важить. Як показує дослідження футурологів, за цим – майбутнє. Книги не зникнуть, але все більше і більше будуть цінуватися як предмет мистецтва – альбоми, подарункові видання. Це не негайна перспектива, але електронні підручники поширяться дуже швидко.

Тенденції розвитку засобів інформаційних та комунікаційних технологій (ІКТ) уможливають вже у найближчій перспективі розгляд в якості основного клієнтського пристрою для роботи учня різні варіанти планшетних комп'ютерів, пристроїв для читання електронних книг, пристроїв мобільного зв'язку тощо. Спектр принципово нових можливостей, що відкриваються з упровадженням і використанням подібних пристроїв у сфері освіти, надзвичайно широкий. Так, використання планшетних комп'ютерів дозволяє здійснити перехід від класичного паперового підручника до сучасного електронного, який несе в собі мультимедійний та інтерактивний освітній контент.

З позиції сучасної педагогічної науки, тієї її гілки, яка вивчає питання інформаційного забезпечення освітнього процесу, сучасні підручники – це, як правило, навчальні лінії, тобто підручник з професії або предмета професійної спрямованості, які включають ряд змістових ліній за професією чи навчальним курсом, дисципліною, предметом.

Як показує досвід зарубіжних науковців, особливо ефективно вищезазначене працює в електронному варіанті: забувається щось, що вивчалось на самому початку підготовки, наприклад, зі спецтехнології токарної справи – в електронному підручнику легко знайти напівзабуті нюанси цього питання, через, наприклад, пошукову систему тезаурусу термінологічного словника, який спрямує пошукову активність учня в потрібне місце пояснювального тексту. Водночас, електронні підручники та навчальні системи – тільки одна з переваг інформатизації в освіті. Насправді є можливість розглядати їх як дистанційний каталог. З його допомогою є можливість створювати нові тексти, презентації для підтримки доповідей, розраховані на саму різну аудиторію, – в ноутбучі їх може бути сотня, а може й тисяча.

Одним зі складних питань, пов'язаних із широким розповсюдженням комп'ютерної техніки та мережевих ресурсів, є необхідність обмежувати дітей використовувати комп'ютер та Інтернет, аби вони не стикалися з тим, що лежить за межею суспільної моралі.

Є частина комп'ютерів і телевізійних приймачів, де можливості обмеження доступу до деяких ресурсів вбудовані програмно. Але відгороджувати учнів – це свого роду цензура, яка, врешті, можлива за мотивами моральності, і вона існує в ряді країн. Для цього потрібні політичні рішення на найвищому рівні. Згідно нашої Конституції, цензура забороняється, але є стаття, де говориться, що можна обмежувати свободу людини, якщо це пов'язано із захистом конституційного ладу, моральності, здоров'я і законних інтересів інших людей. Ця дилема поки що не має свого рішення.

Як **висновок** проведемо паралелі між звичними навчальними ресурсами, що розвивались упродовж століть і сучасних електронних навчальних ресурсів на основі комп'ютерної техніки, котрі мають історичну ретроспективу не більше 30-ти років. І те, з якою швидкістю сучасні навчальні засоби оволодівають все новими й новими сферами навчальної діяльності, говорить про те, що перспектива за ними. Тобто, надалі все більше коштів суспільство буде вкладати саме в розвиток електронних освітніх ресурсів.

Використана література:

1. *Беспалько В. П.* Теория учебника / В. П. Беспалько. – М. : Педагогика, 1988. – 160 с.
2. *Биков В. Ю.* Моделі організаційних систем відкритої освіти : монографія / В. Ю. Биков. – К. : Атіка, 2009. – 684 с.
3. *Биков В. Ю.* Методологічні та методичні основи створення і використання електронних засобів навчального призначення / В. Ю. Биков, В. В. Лапинський // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2012. – № 2. – С. 3-6.
4. *Босова Л. Л.* Дидактические и дизайн-эргономические требования к электронному учебнику / Л. Л. Босова, Д. И. Мамонтов, А. Г. Козленко, В. В. Теренин // Образовательная политика. – 2011. – № 6. – С. 112-119.

5. Босова Л. Л. Типовая модель электронного учебника / Л. Л. Босова, Д. И. Мамонтов, А. Г. Козленко, В. В. Теренин // Открытое и дистанционное образование. – Томск. – 2012. – № 2(46). – С. 58-65.
6. Босова Л. Л. Электронный учебник нового поколения: понятие, структура, требования / Людмила Леонидовна Босова. – Электронный ресурс: ito.su/41/plenum/Bosova.html, Электронные учебники: рекомендации по разработке. – М.: Федеральное государственное автономное учреждение "Федеральный институт развития образования", 2012. – 24 с.
7. Гуржій А. М. Інформатика та інформаційні технології : [підручник для учнів професійно-технічних навчальних закладів] / А. М. Гуржій, Н. І. Поворознюк, В. В. Самсонов. – Харків : "Компанія СМІТ", 2007. – 352с.
8. Закон України "Про Концепцію Національної програми інформатизації" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/75/98-%D0%B2%D1%80>
9. Карташова Л. А. Сучасні ІТ-пристрої, їхні характеристики та перспектива використання у навчанні [Текст] / Л. А. Карташова, Т. М. Карташова // Комп'ютер у школі та сім'ї : науково-метод. журн. – 2013. – № 2. – С. 33-38.
10. Mann, Thomas. The Importance of Books, Free Access, and Libraries as Places and the Dangerous Inadequacy of the Information Science Paradigm // The Journal of Academic Librarianship. – July 2001. – № 27. – P. 268-281.
11. Waters, Donald J. The Metadata Harvesting Initiative of the Mellon Foundation // ARL Bimonthly Report. – August 2001. – № 217. – Электронный ресурс : <http://www.arl.org/newsltr/217/waters.html>

Юрженко В. В. Роль электронных учебных ресурсов в системах профессионального образования.

В статье рассматривается вопрос единого образовательного пространства, которое формируется и сохраняется разными способами, а средства информатизации выполняют в данном случае важную функцию и стимулируют его развитие.

Рассматриваются проблемы создания электронных учебных ресурсов, а также особенности их реализации и использования в системах профессионального образования, которые функционируют на разных ее уровнях.

Ключевые слова: электронные ресурсы, этапы информатизации, компьютеры, электронный учебник, игровая деятельность

Yurzhenko V. The role of e-learning resources in the vocational education systems.

The article reveals the issue of a common educational space, which is formed and stored in different ways, while means of informatization carries out an important function and stimulate its development.

The problems of creation of e-learning resources, as well as features of their implementation and use in vocational education systems, which operate at its different levels, are discussed.

Keywords: electronic resources, stages of informatization, computers, electronic textbook, game activity

УДК 374-027.2

Яременко Л. В.

РОЗВИВАЛЬНА І НАВЧАЛЬНА ФУНКЦІЇ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Аналізується природа та функції позашкільної освіти в системі сучасної освіти як такої; доведено, що сучасна позашкільна освіта сформувалася ще в надрах попередньої освітньої системи. Тому у вирі змін суспільної життєдіяльності загалом сьогодні опинилася і позашкільна освіта зокрема. Гармонійний особистісний розвиток, який відбувається у позашкільних навчальних закладах шляхом цілеспрямованої навчальної, трудової та іншої діяльності, створює умови для найбільш повновартісного розвитку розумового, творчого, духовного потенціалу